

**ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА:
ДОСВІД ЄС**

НАЛОГОВЫЕ СТИМУЛЫ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА: ОПЫТ ЕС

**TAX INCENTIVES FOR THE SMALL BUSINESS DEVELOPMENT: EU
EXPERIENCE**

Анотація. Було проведено комплексний аналіз податкових пільг для діяльності малих підприємств в ЄС та виявлено тенденції їх розвитку. Моніторинг податкового регулювання дозволив оцінити його стан в умовах діяльності малого бізнесу в ЄС

Аннотация. Был проведен комплексный анализ налоговых льгот для деятельности малых предприятий в ЕС и выявлены тенденции его развития. Мониторинг налогового регулирования позволил оценить его состояние в условиях деятельности малого бизнеса в ЕС.

Annotation. The complex analysis of tax incentives for small enterprises activity in EU was conducted and the tendencies of its development were exposed. The monitoring of tax regulation was made and an assessment of its activity in EU was realized.

В Європейському Союзі велика увага приділяється підтримці розвитку малого підприємництва [1] , оскільки великі транснаціональні компанії мають більше можливостей залучати різні ресурси, є більш стійкими до різних ризиків та кон'юктурних коливань. Отже, обравши євроінтеграційний вектор розвитку держави важливо знати і розуміти механізми підтримки малого підприємництва які використовують країни ЄС.

Згідно офіційних рекомендацій Європейської комісії 2003/361 під терміном «підприємство» в ЄС розуміється будь-який суб'єкт, що здійснює господарську діяльність, незалежно від його правової форми. Цей термін включає, зокрема, самозайнятих осіб та сімейні підприємства, що займаються ремеслом чи іншою діяльністю, а також товариства або асоціації, що регулярно здійснюють господарську діяльність. До малих підприємств відносяться ті, де чисельність найманих працівників має не перевищувати 50 осіб та річний оборот(вартість активів) - не більше 10 млн. євро, також виділяють категорію, мікропідприємств з кількістю працюючих до 10 осіб та 2 млн. євро оборот. До середніх підприємств відносять ті, що мають оборот до 50 млн. євро/та або максимальна сума балансу не перевищує 43 млн. євро та кількість працівників – не більше 250 осіб [2]. Підприємства які не відповідають зазначеним критеріям відносять до великого бізнесу. Максимальна кількість працівників є обов'язковим лімітом, підприємства повинні лише відповідати одному з двох інших критеріїв для того, щоб кваліфікуватись як МСП.

Варто зазначити, що в окремих країнах ЄС застосовуються різноманітні механізми пільгового оподаткування малого і середнього бізнесу, а також можна спостерігати загальний підхід щодо надання пільг на науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки (далі НДДКР) всім підприємствам, незалежно від розміру, і поєднання різних підходів.

В нещодавно опублікованому дослідженні «Малий і середній бізнес в ЄС» автори виділяють п'ять видів податкових пільг:1) схеми прискореної амортизації; 2) інвестиційні відрахування та надбавки; 3) податкові кредити;4) спеціальні режими для певних видів доходу;5) спеціальні податкові ставки [3, с. 59]. Різні податкові пільги відрізняються щодо механізмів, через які вони впливають на розмір податкового навантаження платника.

Використання податкових механізмів здійснюється залежно від впливу на такі елементи податку, як база оподаткування, ставка податку, або розмір податкового зобов'язання платника. Так, спеціальні норми прискореної амортизації, різні варіанти капіталізації витрат та додаткові надбавки в залежності від обсягу інвестицій спрямовуються на зміну бази оподаткування.

Податкові кредити зменшують податкове зобов'язання платника, таким чином зменшуючи сам податок, а не податкову базу, і навіть за відсутності позитивного

оподаткованого доходу, підлягають відшкодуванню платнику. Такі заходи можуть бути особливо важливо для невеликих новостворених підприємств, які здійснюють витрати на початковій стадії реалізації інноваційного проекту, та науково-дослідницьких заходів, які часто потребують певного часу. Використання спеціальних знижених податкових ставок та режимів для певних видів доходу використовується на етапі оподаткування готового інноваційного продукту.

З 20 обраних країн ЄС - 12 використовували спеціальні ставки податку, що виявилось найпоширенішою формою податкового стимулювання МСП. Прискорену амортизацію використовували 6 країн, інвестиційні відрахування - 6, звільнення від оподаткування - 4 країни та податкові кредити – 4 країни [3, с. 62].

Досвід країн ЄС щодо пільгового оподаткування суб'єктів малого підприємництва свідчить, що в основі оцінки заходів податкового регулювання мають бути наступні критерії:

Ефективність: податкові стимули повинні надавати підприємствам підвищену ліквідність та забезпечувати додаткові інвестиції та зростання.

Нейтральність податкової системи: Підприємства повинні користуватись пільгою незалежно від їх юридичної форми. Більше того, зростання підприємств не повинно бути ускладнено. Отже, податкові пільги з ексклюзивним правом щодо МСП створюють додаткові небажані спотворення податкової системи;

Прозорість для інвесторів: розмір пільги повинен бути передбачуваним для інвесторів, що стимулюватиме прийняття інвестиційних рішень.

Організаційна керованість: втрати в податкових надходженнях повинні бути прогнозовані та адміністративні витрати повинні бути керованими[3, с. 61].

Кожен із перелічених заходів має свої позитивні і негативні сторони, важливим також є врахування вітчизняних особливостей при розробці вітчизняної моделі підтримки розвитку малого підприємництва. Проте, без здійснення належних заходів інституційного і фінансового характеру темпи економічного розвитку залишатимуться незадовільними.

Отже, у країнах ЄС важливе місце і увага приділяється підтримці малого бізнесу як на рівні країн учасниць, так і на рівні європейських інституцій, тому вивчення і адаптація зазначеного досвіду до вітчизняних умов забезпечить економічний розвиток і зростання добробуту громадян.

Література

1. Entrepreneurship and Small and medium-sized enterprises (SMEs) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/growth/smes/support/networks_en
2. Доступ до законодавства ЄС.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:en:PDF>
3. SME taxation in Europe - An empirical study of applied corporate income taxation for SMEs compared to large enterprises [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/growth/content/sme-taxation-europe-%E2%80%93-empirical-study-applied-corporate-income-taxation-smes-compared-0_en

УДК 330 341

Олена Дем'янчук

к. е. н., доцент кафедри політичної економії

*ДВНЗ “Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана”,
morandi123@i.ua*

ЗАОЩАДЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

СБЕРЕЖЕННЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ДЛЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ